

Täysistunto

Tiistai 19.11.2024 klo 14.00—21.57

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansaneläkelain ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 125/2024 vp
Valiokunnan mietintö StVM 13/2024 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu siis jatkuu. Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.40 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on osa tuota edellistä, meidän äsken keskustelemaa esitystä, ja tässähän ehdotetaan niin kansaneläkkeen, takuueläkkeen, sairauspäivärahan kuin kuntoutusrahaetuuksien alaikärajan nostamista 18 ikävuoteen. Eli 16- ja 17-vuotiailta poistetaan nämä etuudet, ja isoin ryhmä on nimenomaan kuntoutusrahaa saaneet nuoret, joita vuositasona on noin 10 000 henkilöä.

Sosiaalidemokraatit esittävät meidän vastalauseen 1 mukaisesti, että tämä lakiehdotus hylätään. Meidän vastalauseen perusteluna on, että nämä säästöt kohdistuvat kaikkein haavoittuvimpiin ryhmiin, kuten tässä edellisessäkin tuotiin esille. Tällä esityksellä heikentyy vammaisten henkilöiden asema. Esitys heikentää yhdenvertaisuutta, kun katsotaan näitä ikärajoja, ja erityisesti vammaisten nuorten osalta esitys heikentää mahdollisuuksia saada riittävää tukea opiskelussa ja kuntoutuksessa. Tämä kuntoutusrahan alaikärajan nostaminen voi vaarantaa vammaisten nuorten itsenäistymisen ja koulutukseen pääsyn. Lisäksi ylisukupolvinen syrjäytyminen lisääntyy. Lisäksi vaarana on koulutuksen keskeytyminen, kuten tässä äskeisessäkin tuotiin esille. Eli pitäisi nimenomaan tukea nuorten opiskelua ja työelämään pääsyä, ja nyt vaarana on, että tällä heikennetään tätä. Lisäksi toimeentulotuen tarve kasvaa, se tuli ilmi. Ja nämä ikärajat säilyvät edelleen epäjohdonmukaisina. Esimerkiksi etuusjärjestelmän selkeyttämistä pyritään edistämään. Ei ole johdonmukaista, että lapsilisän maksu edelleen loppuu 17-vuotiaana. Kun ikärajoja nostetaan, olisi ollut kohtuullista laajentaa lapsilisän maksaminen myös 18-vuotiaille, jotta etuusjärjestelmän muutokset eivät heikentäisi lapsiperheiden toimeentuloa niin kohtuuttomasti. Eli on nämä vaikutukset perheiden toimeentuloon. Näillä esityksillä päädyimme hylkäämään tämän esityksen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2024 vp

18.43 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä hallitus on esittämässä, että kansaneläkkeen, takuueläkkeen, sairauspäivärahan sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusrahaetuksien alaikäraja nostettaisiin 16 ikävuodesta 18 ikävuoteen. Tämä ehdotus on tehty siksi, että se vastaisi nuorten oppivelvollisuuden ja vanhempien elatusvelvollisuuden päättymisaikaa. Tähän onkin sitten hyvä pysähtyä. Miten on, onko homma hallussa?

Ensinnäkin tässä juuri aikaisemmin kävimme keskustelua ammatillisesta koulutuksesta, ja ammatillisen koulutuksen osalta selvisi, että hallitushan teki kehysriihessä tämän linjavalinnan, että ammatillisen koulutuksen osalta poistettaisiin kokonaan tämä maksuttomuus. Sellainen oppivelvollisuus, joka olisikin maksullista, olisi jo aikalainen nähtävyys. Siinä suhteessa nämä toimet ja teot eivät ihan kohtaa. Se, mitä toinen käsi tekee, ei ihan toisella kädellä ole tiedossa. Haasteena tässä onkin se... Jos linja olisi koherentti, siis suorasu-kainen ja loogisesti etenevä, niin voisi ajatellakin, että tässä olisi selkeästi logiikkaa. Mutta juuri eduskunnan myötävaikutuksesta ja itse asiassa hallituspuolueista RKP:n myötävaiku-tuksesta saatiin tämä järkyttävä teko peruutettua. Nyt ollaan siis siinä, että silti ajatellaan, että homma olisi ikään kuin kunnossa.

Toinen on sitten se, että aika moni täällä haaveilee siitä, että vanhempien elatusvelvol-lisuus aidosti olisi sitten tässä asiassa tukena ja turvana. Vieläkään meillä ei ole taloudelli-sia edellytyksiä ollut tätä asiaa kokonaan laittaa kuntoon. Siitä huolimatta nyt siis tehdään esitys eduskunnalle, että näiden ehdotusten jälkeen, kun nämä eduskunnassa hyväksytään, 16—17-vuotiaalla nuorella henkilöllä ei käytännössä olisi mahdollisuutta enää saada kan-saneläkettä, takuueläkettä, sairauspäivärahaa tai sitten kuntoutusrahaetuksia.

No, ensinnäkin on todettava, että kysymys on aikalaisesta rahamällistä. Käytännössä melkein 50 miljoonaa euroa pitkässä juoksussa yritetään tässä säästää, joten tässä ei talou-dellisten vaikutusten sijaan sitten arvioida myöskään näitä sosiaalisia ja psykososiaalisia vaikutuksia. Kova hinta ollaan tässä maksamassa tästä kokonaisuudesta.

Jos me sitten mietitään, miten tämä on mahdollista, niin on ensinnäkin todettava, että alle 18-vuotiaita kansaneläkkeen tai takuueläkkeen varassa olevia ihmisiä löytyy Suomes-ta alle 700 henkilöä. Heiltä eläkkeen poistaminen käy suhteellisen helposti, koska ei ole hallituksen aition edessä suuria kansanjoukkoja huutamassa, miksi tämä on mahdollista. Mutta ajatelkaa näitä alle 700:aa henkilöä: onko tämä syrjäytymisriskin näkökulmasta edes järkevää?

Jos me ajatellaan sitten sairauspäivärahan saajia, niin tätäkään porukkaa, joka 16—17-vuotiaana on niin sairas, että he ovat sairauspäivärahan piirissä, ei tosiasiaassa ole kuin se vähän vajaa 800 henkilöä. Kuinka helpolla käy tällaisten uudistusten, hipsukoissa ”tällais-ten leikkausten”, läpivieminen, koska tämä koskee niin pientä joukkoa ihmisistä.

No, mitä tulee sitten työttömyysetuuteen, niin työttömyysetuuksien näkökulmasta alle 18-vuotiaita oli työttömänä alle 140, joten voi ajatella, että yhtä lailla on hyvin helppoa poistaa mahdollisuus työttömyysetuuteen tältä joukolta, koska heitä on niin vähän. Tässä kuitenkin rajataan tätä oikeutta niin, että se mahdollistettaisiin niille 17-vuotiaille nuorille, jotka ovat jo suorittaneet oppivelvollisuuden, eli halutaan ottaa pois se kortti, ettei tässä kä-visi oppivelvollisuuskäsitteestä ja perusoikeuksien näkökulmasta huonosti. Mutta 17-vuotias oppivelvollisuutensa jo suorittanut on kyllä melkoinen ihme, joten siltä osin paran-nusta ei tässä tule.

Mutta, arvoisa puhemies, haasteeksi muodostuu nimenomaan tämä 10 000 nuoren ase-ma, jotka Kelan kuntoutustukietuuden maksamatta jättämisen vuoksi ovat nyt hyvin uu-dessä asemassa. Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten osalta on katsottu, että sen sijaan,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2024 vp

että he ovat jonkun yhteiskunnan sosiaaliturvaetuuden varassa, on parempi, että tämän etuuden varassa olevat ihmiset, jotka haluavat mennä kuntoutukseen, hyötyvät siitä jollakin tavalla. Kun me pohditaan sitä, minkälaisista etuuksista on kysymys, niin ajatelkaa nyt, että jos käytännössä esimerkiksi tällainen nuori olisi tämän järjestelmän piirissä vaikka sairauspäivärahalla, niin ei tässä kovin suurta kadehtimista kenelläkään ole siitä noin 32 euron ansiosta sairauspäivärahaa per päivä. Jos hän olisi voinut saada kuntoutusrahaa siltä ajalta, kun hän päätyy myöskin osallistumaan kuntoutukseen, niin oletettaisiin kai, että yhteiskunnan hyöty olisi se, että ihminen lähtee aktiivisesti omaa kuntoaan ja omaa työpolkuaan parantamaan. Tässä tapauksessa on minusta äärettömän iso kysymys yhteiskunnalle, kuinka kalliiksi käy tämä 10 000 nuoren työntäminen 16—17-vuotiaana sellaiseen aukkoon, että mikään turva ei kannusta sinua lähtemään esimerkiksi kuntoutukseen. Päinvastoin akateemisessa tutkimuksessa on todistettu, että nuorten kuntoutusrahalla siirrytään aikaisempaa harvemmin työkyvyttömyyseläkkeelle ja yhä useampi nuori on jatkanut opiskelua ja pyrkinyt työmarkkinoille, kun hän on ollut kuntoutuksen piirissä. Lisäksi valiokunta on siteerannut myöskin tutkimustuloksia, niin että olemme kiinnittäneet huomiota siihen, että kuntoutusraha on parantanut sitä saaneiden nuorten toimintakykyä, vähentänyt toimeentuloon liittyviä taloudellisia stressin aiheita ja kannustanut heitä asettamaan korkeampia tavoitteita.

On siis sanomattakin selvää, että hallituksen esityksessäkin on jo tunnistettu se huoli, mitä ikärajan nostamisesta seuraa alle 18-vuotiaitten nuorten kuntoutumisen riskinä. Minusta on todella iso kysymys, onko meillä varaa siihen, että me työnnetään 10 000 nuorta tällaiseen loukkuun, ja me ollaan tekemässä sitä säästöjen nimissä.

Kun me katsotaan sitten näitä alle 18-vuotiaita, jotka ovat olleet esimerkiksi kansaneläkkeellä, niin me puhutaan 725 euron, siis noin 725 euron, kuukausittaisesta ansiosta, ja me puhutaan täyden takuueläkkeenkin saavien osalta noin 980 euron ansiosta per kuukausi ja kysytään, ottaako tämän rahan kotiin passiivisesti vai lähteekö aktiivisesti kuntoutusrahan kautta innostumaan jälleen opiskelusta. Kyllä SDP:lle on tärkeää kannustaa aktiivisesti ihmisiä pois pelkältä sosiaaliturvalta tekemisen ja työn pariin, koulutuksen ja aktiivisuuden pariin. Tällainen passiivinen maailma, jossa meillä on varaa siihen, että me jätetään ihmiset pelkän sosiaaliturvan varaan, on kyllä tosi kallis maailma, ja me emme tätä kannata.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

18.52 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että 16—17-vuotiaat eivät enää saisi kansaneläkettä, takuueläkettä, sairauspäivärahaa tai kuntoutusrahaetuuksia vaan näiden alaikäraja nostettaisiin 18 vuoteen. Vaikka tämän esityksen muutokset koskevat verrattain pientä joukkoa nuoria, ovat nyt leikkauksen kohteena olevat etuudet olleet tärkeitä niitä saaneille nuorille.

Nuorten kuntoutusrahaa koskeva leikkaus osuu tosin 10 000 nuoreen. Esityksellä heikennetään jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa olevien nuorten ja erityisesti vammaisten nuorten tilannetta. Kaikilla vanhemmilla ei ole mahdollisuutta tukea esimerkiksi lastensa kouluttautumista samalla tavalla kuin toisilla, jolloin koulutuksellinen tasa-arvo uhkaa heikentyä leikkausten johdosta. Nuorten vammat ja sairaudet lisäävät myös taloudellisten haasteiden esiintymistä perheissä, jolloin esitys osuu juuri sellaisiin perheisiin, jotka tukea todellisuudessa tarvitsisivat. Lisäksi monet nuoret, joilla on erityistarpeita, joutuvat muuttamaan toiselle paikkakunnalle opiskelujen takia. Näissä tilanteissa kuntoutusrahan tuoma

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2024 vp

lisätuki on ollut tarpeellinen, koska asuminen poissa kotoa lisää ymmärrettävästi kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Esimerkiksi Vammaisfoorumi esitti valiokunnan kuulemisissa huolensa nuoren kuntoutusrahan ja eläkkeen ikärajojen noston osalta, koska etuudet ovat merkittäviä vammaisten nuorten itsenäistymisen ja kouluttautumisen tukena. Myöskään Lastensuojelun Keskusliitto ei kannata esitettyjä muutoksia ja toteaa kuntoutusrahan alaikärajan nostamisen osalta seuraavasti: ”Keskusliitto pitää erikoisena, että kyseistä muutosta perustellaan tasapäistämällä kaikki alaikäiset vammaiset lapset ja todetaan kyseisen muutoksen lisäävän alaikäisten lasten keskinäistä yhdenvertaisuutta, vaikka samanaikaisesti tunnustetaan muutoksen heikentävän tosiasiallista yhdenvertaisuutta 16—17-vuotiaiden nuorten osalta.”

Jos hallitus olisi halunnut olla johdonmukainen etuusjärjestelmän selkeyttämisessä, kuten esityksen yhtenä tavoitteena oli, olisi se samalla nostanut lapsilisän maksamisen yläikärajaa 18 vuoteen. Se kuitenkin jätetään 17 vuoteen, mikä ei selkeytä etuusjärjestelmää. Mekaanisten ikärajojen sijasta pitäisi myös pyrkiä edistämään tosiasiallista yhdenvertaisuutta eikä heikentämään juuri haavoittuvimmassa asemassa olevien nuorten tilannetta. Hallituksen esitys onkin pelkästään säästötoimi, jolla ei välitetä leikkauksen todellisista vaikutuksista. Esitys voikin johtaa esimerkiksi nuorten lisääntyvään syrjäytymiseen opinnoista.

Arvoisa puhemies! Hallituksen sosiaaliturvaleikkauksille on ollut tyypillistä se, että leikataan jostakin sanoen sen tuovan säästöjä valtiontalouteen mutta samalla arvioidaan leikkauksen voivan johtaa toimeentulotuen tarpeen kasvuun. Niin on myös tämän esityksen kohdalla. Ihmisten ajaminen käyttämään entistä enemmän toimeentulotukea ei ole kenenkään kannalta hyvä ratkaisu, etenkin nuorten. Toimeentulotuki on hyvin byrokraattinen tukimuoto, joka on tarkoitettu aivan viimesijaiseksi ratkaisuksi. Toimeentulotuen saamiseksi kaikki tulot ja menot pitää pystyä osoittamaan eikä tilillä saa olla säästöjä kerrytettyinä. Sitä ei myöskään myönnetä pitkäksi aikaa kerrallaan, joten lähes aina jokainen kuukausi aloittaa uuden, monesta nöyryyttävänkin rumban. Jos sitä ei saa tai sen saaminen viivästyy, tippuu ihminen yhteiskunnan turvaverkon ulkopuolelle.

Koko yhteiskunnan kannalta olisi hyvä miettiä mahdollisimman tarkkaan, että riskit yhteiskunnan turvaverkon ulkopuolelle tippumisesta minimoidaan. Jos näin ei tehdä, uhkaamme syrjäyttää entistä enemmän ihmisiä. Tällä on negatiivisia seurauksia koko yhteiskunnalle.

Hallitusohjelmassa on hyvänä tavoitteena puolittaa toimeentulotuen saajien määrä — siis puolittaa toimeentulotuen saajien määrän. Hallituksen tie toimeentulotuen saajien määrän vähentämiseen vaikuttaa kuitenkin olevan toimeentulotuen saamisen ehtojen kiristäminen eikä sellaisen politiikan tekeminen, jolla voitaisiin oikeasti vähentää ihmisten köyhyyttä ja tarvetta toimeentulotuelle.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Nurmisen hylkäysesitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen.

18.58 Ville Merinen sd: Arvoisa puhemies! Tuntuu jotenkin uskomattomalta taas tämän illan lista näistä asioista: leikataan nuorten sosiaaliturvasta, leikataan nuorten palveluista ja sitten uskotaan, että nuoret jotenkin paremmin menisivät töihin ja tulevaisuus pelastuisi. Tuntuu olevan semmoinen mantra, mitä hoetaan hallituspuolueista, että tämä tule-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2024 vp

vaisuus pitää pelastaa näillä leikkauksilla. Sitä kuulee aika paljon, mutta siinä on semmoinen iso ongelma, että nuoret ihmiset elävät tässä ja nyt, paljon enemmän kuin me aikuiset. Jotenkin oikeasti tämä, miten paljon maksatetaan nuorten hyvinvoinnilla nyt tätä ohjelmaa, on kyllä hurjan pelottavan näköistä. Toivoisin, että tämä ei jatku tällaisenä koko tätä kautta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

18.59 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kun tämä kausi alkoi ja hallitus kertoi, kuinka se tekee tällaisia kipeitä päätöksiä ja leikkauksia julkiseen talouteen, sosiaaliturvaan ja näin pois päin, aika moni hallituspuolueen edustaja kertoi, että toimet kohdistetaan vaikka sosiaaliturvaleikkauksissa nimenomaan niin, että ne kohdistuvat ihmisiin, jotka pystyvät vaikuttamaan omaan tilanteeseensa, jotta sitten jatkossakin Suomessa on semmoinen sosiaaliturva, joka pitää huolta niistä heikoimmassa asemassa olevista, kuten esimerkiksi vammaisista. No, nyt olemme käsittelemässä täällä säästötoimia, jotka kohdistuvat nimenomaan vammaisiin ja pitkäaikaissairaisiin nuoriin. On vaikea kuvitella epäinhimillisempää leikkauskohdetta.

Tässä edustajat ovat hyvin edellä puheenvuoroissa kuvanneet näitä haasteita. Kun tässä huomioidaan, että tässä valiokunnan mietinnössäkkin, jossa siis hallituspuolueetkin ovat mukana, on nostettu esiin se, että kun tässä on tavoiteltu sitä, että alle 18-vuotiaitten nuorten osalta elatusvelvollisuus on heidän huoltajillaan, niin pienituloisille riski on tavallista korkeampi ja erityisesti pitkäaikaissairaiden ja vammaisten lasten perheissä esimerkiksi omaishoitajuuteen tai työntekoon liittyvien rajoitteiden vuoksi — tämä on todettu täällä — niin siis hallituspuolueidenkin edustajat tietävät, että näin on. Eli ollaan todella isosti vaikeuttamassa näitten jo valmiiksi hyvin kuormittuneitten perheitten tilannetta.

Täällä mietinnössä todetaan myös, että asiantuntijakuulemisissakin on nostettu huoli vammaisten ja pitkäaikaissairaiden nuorten opiskelun tuesta ja muusta silloin, kun he esimerkiksi joutuvat tämän sairauden tai vamman vuoksi opiskelemaan muulla kuin perheen kotipaikkakunnalla. Tässä hallituksen esityksessä ei huomioida sitä, että tällaisessa tilanteessa nyt nimenomaan näillä muutoksilla vaikeutetaan näitten nuorten tilannetta.

Onneksi valiokunnassa ovat sosiaalidemokraattien, vihreitten ja vasemmistoliiton edustajat tehneet vastalauseen tähän mietintöön, ja oikein lämpimästi tätä täällä kannatan. Mitä enemmän tähän kokonaisuuteen perehtyy, sitä järjettömämpi tämä leikkaus on, koska kyllä tällä nimenomaan nyt puututaan niitten kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien henkilöitten ja vieläpä nuorten tilanteeseen. Täällä vastalauseessa on hyvin kuvattu sitä, että tällä voi olla merkittäviä kielteisiä vaikutuksia vammaisten nuorten itsenäistymiseen, osallisuuteen, toimeentuloon ja tosiasiallisiin mahdollisuuksiin kouluttautua.

Ei voi kuin ihmetellä hallituksen toimia jälleen kerran.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

19.02 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! On syytä vielä käydä läpi muutamia seikkoja, joita tästä esityksestä nyt seuraa. Kun me katsotaan sosiaaliturvajärjestelmää, niin tässä ikään kuin näitä muutoksia, näitä säästövaikutuksia, haetaan sosiaaliturvan tällaisen yleisen yhtenäisyyden parantamiseksi. Tosiasiassa ne perusteet, joita käytetään, eivät ole linjassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2024 vp

Yksi peruste on se, että katsotaan, että 16—17-vuotiaan lapsen osalta huoltovelvollisuuden pitäisi elättää nämä lapset. Miten sitten on mahdollista, että tämän esityksen yhteydessä tai jonkun muun esityksen yhteydessä ei korjata sitä totista tosiasiaa, että käytännössä lapsilisä maksetaan vain alle 17-vuotiaan lapsen elatusta varten? Miten tässä näin pääsi käymään? Ajatelkaa nyt, me jo valmiiksi myönnetään, ettei millään huoltovelvollisuudella tätä voida perustella, koska meillä ei ole mitään vastaavaa tukea vanhemmille 16—17-vuotiaiden osalta. Tämä on minun mielestäni moraalisesti hyvin erikoinen juttu.

Arvoisa puhemies! Näitä muitakin on. Yksi, mikä minusta tässä esityksessä on toinen erittäin punaisella oleva juttu, on se, että kun nyt tässä esityksessä lähdetään siitä, että sairauspäivärahan alaikäraja nousee niin, että nämä 16—17-vuotiaat eivät enää sairauspäivärahaa voisi saada, niin eikö siitä seuraa automaattisesti se, että sinulla ei pitäisi olla silloin myöskään velvollisuutta olla vakuutuksenomaisesti korvaamassa niitä mahdollisia kuluja, jotka tulevat, jos jäisit sairaaksi. Mutta tässä yhteydessä hallitus muina miehinä päätyy kuitenkin siihen ratkaisuun, että ei tehdä mitään. Siis niin kiire on budjettilakien runnomisessa eteenpäin, että tätä euromääräisesti todella vähäpätöistä, siis taloudellisesti vähäpätöistä, summaa ei löydetä tämän koherenttiuden nimissä ja jätetään tämä asia niin kuin ignoraten.

Tällä tavalla laiminlyönti on minusta tosi iso asia. Eli käytännössä 16- ja 17-vuotiaat, vaikka he eivät voi enää jatkossa päästä sairauspäivärahalle, maksavat tämän sairausvakuutuksen periaatteiden mukaisesti työtulovakuutuksen päivärahamaksuvelvollisuuden näkökulmasta. On tämä erikoinen järjestelmä, että maksat silti, vaikket saisikaan. 16—17-vuotiaitten osalta tätä muutosta ei tehdä, ja niin kuin tuossa jo aikaisemmin totesin, tämä on hyvin pieni väkimäärä. — Tulen, arvoisa puhemies, sinne pönttöön jatkamaan. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Selvä.

Arvoisa puhemies! Koska unohdin tuossa äskeisessä puheenvuorossa, että valiokunta kiinnittää huomiota tiettyihin epäjohtonmukaisuuksiin, niin on muistettava, että meillä on nyt toinen käsittely ja meidän on pakko myöskin eduskunnan salissa kaikki asiat käydä läpi niin kuin ne ovat. Ja mitkä asiat jäivät hoitamatta, siitä tässä nyt joitakin esimerkkejä.

Olen siis jo aikaisemmin todennut, että tämän budjettilain kiireellisen läpiviennin johdosta ei ollut mahdollisuutta korjata tämän lain puitteissa olevia vakavia ristiriitoja, edes sitä, että nämä ihmiset, joilta viedään sairauspäiväraha, silti maksavat sinne vakuutuksenomaisesti, vaikka siitä hyötyä eivät voi saada. Emme tiedä, mikä se taloudellinen vaikutus olisi, mutta kuten aikaisemmin totesin, alle 18-vuotiaita sairauspäivärahan saajia Suomessa oli viime vuonna alle 800, joten voisi olettaa, että tässä ei kovin isosta summasta ole kysymys. Ja koska vakuutuksenomaisesti sekä työnantajat, työntekijät että valtio osallistuvat, uskoisin, että tämän koherenttiuden vuoksi olisi ollut asiallista tämä asia korjata. Tätä ei kerta kaikkiaan tällä aikataululla saatu korjattua. Minusta tämä on todella iso vääryys.

Arvoisa puhemies! Muitakin ongelmia on. Tämän esityksen mukaan siis myöskään työtömyysetuutta ei enää maksettaisi 16- ja 17-vuotiaille henkilöille, paitsi niille, jotka ovat oppivelvollisuutensa suorittaneet, ja on syytä epäillä, että kovin montaa tällaista tapausta Suomessa ei löytyisi.

Samaan aikaan on muistettava, että toimeentulotuesta annetun lain 2 a §:n 1 momentin mukaan toimeentulotukea saava henkilö, siis käytännössä 17—64-vuotias henkilö, on kui-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2024 vp

tenkin velvollinen ilmoittautumaan työnhakijaksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain tarkoittamalla tavalla. Eli se 17-vuotias ei tule enää saamaan työttömyysetuutta, mutta hänen velvollisuutenaan, toimeentulotuen saamisen edellytyksenä, on kuitenkin se, että hän ilmoittautuu työnhakijaksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain tarkoittamalla tavalla. On tämä minusta aika ihmeellistä. Miksi me tehdään tällaista lainsäädäntöä, ja miksi me tehdään sitä niin, että me ei puututa sitten näihin? Tästähan olisi pitänyt tuoda rinnakkaiset pykälät ja ottaa tämä käsittelyyn ja perua näiden 17-vuotiaitten osalta tämä nykyinen lainkirjaus.

Arvoisa puhemies! Muitakin on vielä, ja tiedän, ettette varmasti jaksaisi näitä kuulla, mutta myös tämä seuraava onkin sitten aikalainen: Olemme kiinnittäneet valiokunnassa huomiota myöskin siihen, että valmistelussa on arvioitu kansaneläkelain 66 §:ään ja takuueläkkeistä annetun lain 17 §:ään sisältyvän 16 vuoden ikärajan muuttamisen vastamaan nyt ehdotettuja ikärajoja olevan kyllä jossakin vaiheessa perusteltua tai tarkoituksenmukaista — ainakin niiden asiantuntijakuulemisten perusteella, jotka me olemme käyneet läpi. Kyseisten säännösten mukaan etuudensaajan vankeusrangaistuksen vuoksi keskeytetty etuus tai osa siitä voidaan tietyissä tilanteissa maksaa toimeentulon turvaamiseksi edunsaajan avio- tai avopuolisolle tai alle 16-vuotiaille lapsille. Esityksen mukaan lapsen alaikäraja säilyy edelleen 16 ikävuodessa, joten vankilassa olevan vanhemman etuutta ei voida jatkossakaan maksaa 16 vuotta täyttäneelle lapselle hänen toimeentulonsa turvaamiseksi. Kansaneläkelain 66 §:ssä mainittua 16 vuoden ikärajaa on kuitenkin perusteltu nimenomaan sillä, että eläkkeensaajan 16 vuotta täyttäneet työkyvyttömät lapset voivat saada toimeentulonsa turvaamiseksi jo muuta etuutta, [Puhemies koputtaa] pääsääntöisesti täyttää kansaneläkettä. [Puhemies koputtaa] Ja nythän se poistetaan tässä. Tähänkään ei valitettavasti ollut aikaa tehdä muutoksia.

Joten, kun budjettilakeja painetaan läpi — arvoisa puhemies, tiedän, että olen yliajalla, mutta haluan sen sanoa — niin lainsäädännön pitäisi olla koherenttia, niin että tällaisia lipsauksia ei tapahdu. Tässäkään ei ole kysymys taloudellisesta asiasta, koska tämän korjaaminen ei olisi iso taloudellinen ongelma.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

19.11 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Haluan vielä kiittää sosiaali- ja terveysvaliokunnan oppositioedustajia, SDP:n, vihreitten ja vasemmistoliiton edustajia, hyvästä työstä.

Tässä just edustaja Kiuru kuvasi hyvin edellä, että valiokunnassa on ollut iso määrä esityksiä ja he ovat siellä peranneet näitä läpi. Se on todella tärkeätä, että sieltä eivät huomiota pääse nämä asiat. Tietenkin oppositiolla on mahdollisuus vaikuttaa, voidaan jättää vastalause ja tietysti äänestyyttä tämä — toivottavasti hallituspuolueiden edustajat sitten äänestyksessä kuulisivat näitä huolia. Mutta on tosiaan aivan käsittämätöntä, että näin huonosti valmisteltuna, ikään kuin kokonaisvaikutuksia miettimättä tuodaan näitä asioita eduskuntaan.

Muistelen tässä vielä, että pääministeri Orpo lausui tuossa joskus vuosi sitten, että näitä kokonaisvaikutuksia he ovat valmiita tarkastelemaan, eli mikäli sitten kaikki nämä leikkaukset kohtuuttomasti kohdistuvat joihinkin väestöryhmiin, niin he ovat valmiita niitä perumaan. Mutta eipä tällaisia perumisia ole tapahtunut, vaikka kuinka opposition puolelta on nostettu esiin näitä vaikutuksia ja nimenomaan näitä negatiivisia vaikutuksia, esimerkiksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2024 vp

nyt tämänkin esityksen kohdalla, kaikkein haavoittuvimmassa ja heikoimmassa asemassa oleviin. Näköjään sitten tämä huoli, jonka oppositio täällä nostaa näitten ihmisten tulevaisuudesta, kaikuu kuuroille korville, kun nämä opposition esitykset ja vastalauseet eivät sitten hallituspuolueitten edustajia liikuta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.